

DONIESIENIA

Short notes

**Nowe stanowiska *Rhopalapion longirostre* (OLIVIER, 1807)
(Coleoptera: Apionidae) w południowej Polsce**

New localities of *Rhopalapion longirostre* (OLIVIER, 1807) (Coleoptera: Apionidae) in southern Poland

Rhopalapion longirostre jest jedynym przedstawicielem rodzaju w Polsce. Po raz pierwszy został wykazany stosunkowo niedawno z Warszawy, gdzie został prawdopodobnie zawleczony wraz z nasionami malwy ozdobnej (*Alcea rosea*), która jest jak na razie jedyną zaobserwowaną rośliną żywicielską tego gatunku w naszym kraju, zaś w innych regionach swojego zasięgu żeruje on również na innych gatunkach z rodziny ślazowatych (Malvaceae) (KOZŁOWSKI & KNUTELSKI 2003. *Weevil News* 13: 4 pp. [Online] <http://www.curci.de/weevilnews/no/13/>). Gatunek ten jest obecnie w silnej ekspansji z południa Europy w kierunku północno-wschodnim. W Polsce występuje głównie w terenach miejskich i podmiejskich na często hodowanych malwach. Jest to gatunek bardzo łatwy w obserwacji i rozpoznawaniu. Jego szare barwy kontrastują z zielonymi częściami roślin, na których przebywa, a sylwetka bardzo charakterystycznych samic, posiadających nadzwyczaj wydłużony ryjek, przekraczających długość całego ciała powoduje, że jest to gatunek nie do pomylenia z żadnym naszym pędrusiem. Dokładne dane dotyczące jego biologii i rozmieszczenia w Europie podają KOZŁOWSKI & KNUTELSKI (2003). Gatunek ten został również uwzględniony w polskich kluczach do oznaczania ryjkowców (SMRECZYŃSKI 1965. *Klucze Oznac. Owad. Pol.* 19(98a): 1–80).

W Polsce oprócz pierwszego doniesienia z Warszawy jest znany również z Wrocławia, gdzie zasiedla już zapewne cały obszar tej aglomeracji (SZYPUŁA, WANAT 2007. *Wiad. ent.* 26(2): 128). Międzygórze w Masywie Śnieżnika (MAZUR M. A. 2007. *Nature J., Opole* 40: 53–55) oraz Jarnołtówka, Pokrzywnej i Zubrzyc, gdzie autor obserwuje bardzo licznie ten gatunek od dwóch lat (MAZUR M. A. 2008. *Przycz. Sudetów* 11: 73–76).

Poniżej prezentowane są kolejne stanowiska tego gatunku, wszystkie doniesienia dotyczą obszarów miejskich i ich peryferii. Wszystkie okazy zostały znalezione przez autora i znajdują się w jego zbiorze. Stanowiska przyporządkowano do regionów faunistycznych wg Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI et al. 1992. *Kat. Fauny Polski* 23(18): 1–324).

Dolny Śląsk: Głogówek [YR08], 11.07.2010, 2 exx. Nysa [XR69], 11.07.2010, 8 exx. Opole [YS08], obserwowany licznie i stale w okresie od połowy maja do drugiej połowy sierpnia 2010 r. w centrum miasta na terenie zieleni śródmiejskiej i trawnikach, które obsadzano malwami. Otmuchów [XR59], 18.06.2010, 1 ex. Prudnik [XR87], 22.06.2010, 2 exx. Suchy Bór ad Opole [BB91], 02.06.2010, 8 exx. Tułowice [XS80], 11.07.2010, 4 exx.

Górny Śląsk: Gogolin [BA89], obserwowany wielokrotnie w okresie 20.05–17.07.2010, występowanie liczne do miejscami masowego; Kędzierzyn-Koźle [BA97, BA98, CA07, CA08], obserwowany wielokrotnie na całym obszarze tego rozległego miasta w okresie od około 15 maja do początków sierpnia 2010, występowanie liczne do miejscami masowego.

Sudety Wschodnie: Złoty Stok [XR38], 18.06.2010, 14 exx.

Sudety Zachodnie: Bystrzyca Kłodzka [XR17], 17.06.2010, 3 exx.

Stanowiska w Gogolinie, Kędzierzynie Koźlu, Opolu i Suchym Borze są regularnie kontrolowane przez autora pod kątem tego gatunku od kilku lat i rok 2010 był pierwszym kiedy stwierdzono obecność *Rh. longirostre*. Świadczy to o przemieszczaniu się tego pędrusia w kierunku północnym prawdopodobnie od strony Bramy Morawskiej (w 2008 roku był już licznie notowany z pobliskich Sudetów Wschodnich; MAZUR M. A. 2007, 2008). Na silną ekspansję tego gatunku ma zapewne dodatni wpływ ocieplający się klimat, specyficzny, cieplejszy mikroklimat panujący w obszarach miejskich oraz mobilność tego lotnego gatunku. Powinno się zwrócić baczniejszą uwagę na obecność tego bardzo łatwego do stwierdzenia gatunku, gdyż może on być dobrym obiektem pozwalającym śledzić dynamikę ekspansji geograficznej ryjkowców (KOZŁOWSKI & KNUTELSKI 2003).

MIŁOSZ A. MAZUR
Uniwersytet Opolski, Opole
milosz@uni.opole.pl

***Grammodes stolid* (FABRICIUS, 1775) (Lepidoptera: Noctuidae) – nowy dla fauny Śląska gatunek sówki**

Grammodes stolid (FABRICIUS, 1775) (Lepidoptera: Noctuidae) – a new noctuid species for Silesian fauna

Grammodes stolid (FABRICIUS, 1775) jest rzadkim gatunkiem kserofilnym związanym z suchymi środowiskami o charakterze stepu lub lasostepu, migrującym w cieplejsze lata z rejonów subtropikalnych do Europy Centralnej. Po raz pierwszy stwierdzony w Polsce na podstawie okazu odłowionego w Bieszczadach (Bircza) w 1963 roku (BIELEWICZ 1973. *Roczn. Muz. górnośl.* (Przyr.) 7: 137–138). W Polsce podawany ze stanowisk zlokalizowanych we wschodniej i południowo-wschodniej części kraju oraz z południowej Wielkopolski (WAŚALA 2005. *Wiad. ent.* 24(2): 89–111).

Dotychczas nie podawany z terenu Śląska, w najbliższym sąsiedztwie stwierdzony w Zawoi [CV99], 23.09.2003, 1 ex., leg. W. Zajda.

W trakcie połowów nocnych w miejscowości Kochanowice odłowiono jeden okaz przy świetle lampy:

Kochanowice [CB41], 10.09.2005, 1 ex., leg A. Domagała

Okaz dowodowy znajduje się w zbiorze autora.

PAWEŁ DOMAGAŁA, Kochanowice
ornithoptera@poczta.onet.pl